

ERDÉLYI
MAGYAR

HÍR - VIVŐ

Nagy Szeben Mind - Szent havdnak 14-kén.

1790.

(Folytatása a Magyar Országi Rendek által a
Királynak ö Felségéhez írott Levelnek)

Melley módok iránt Felsőgednek igaz hiveséggel jelenthettyük: hogy kettőt látunk ezen szélra, mellyek ugyan a Törvényekkel igen meg-egyezök, de a mostani idő-szakasznak szokásaitól egy keveset különböznek. Egyik az a mi a 3-dik Articulusban a Diétáknak meghatározott idejéről; a másik, a mi az utolsó
arti-

artikulusban, a' Törvény ellen való parantsolásokhoz nem tartozó engedelmségről bé-foglatatott.

A' mi az elsőt illeti: meghatározta a' Törvény, hogy a Király minden 3-dik esztendőben Ország Gyűlését tartson, és ezen idő szakaszán túl azt egyfzer-is ne halaszthassa. Egy eszköz vólt ez eleitől fogva arra a' végre, hogy Törvény ellen való hibás szokások bé-nejöjjenek az igazgatásban, vagy ha clyanok történének, azok előbb mint sem meg-gyökereznének meg-orvosoltassanak. Hogy ezen gyakran említett, és VI dik *Károly* alatt meg-újított Törvénynek elég nem tétettetett, nyilván bizonyította, most egyebeket nem említvén, az is, hogy az 1765-től, és így 25 esztendőktől fogva mostanig Ország Gyűlése nem tartatott. Hogy azért ezen Törvények mellyek az Ország Gyűlését Minden 3. Esztendőre meghatározzák, és az Ország belső bátorságára tzeloznak magok erejeket vizsgálva nyerhesék, bizonyos napot-is kellett e' végre meg-állítani.

Hasonló ehez némelly részben a' mi az útolsó Artikulusban mondatik: hogy tudni-illik az következő Uralkodó, Elötte valójának halála után 90. Nappal, maga törvényes Koronáztatása végett Ország Gyűlését hirdettesen, mellyet ha maga el-múlatna szabad legyen az Ország Rendeinek magoktól egybe Gyűlni. Ugyan-is a' midön az 1741-béli 4-dik Artikulusban, nevezetesen annak 5-dik Tzikkellyében
nyil-

nyilván meg-határozott, hogy az Fő Uralkodói, és a' Decretumnak 1-ső Részében 4-dik és 9-dik Titulusaiban ki-fejezett hatalom, a' Privilegiumoknak ajándékozása, és más Királyi Jussok, az Ország Törvénye szerint, tsupán csak a' Törvényes módon Koronázott Királyokat illeti: mind az Országra mind a' Királyra nézve igen szükséges arra vigyázni, hogy az felszentelés, és a' Koronázás, mellyek a' Királyságban való következésről szóló edgvezésnek első Pontyai, hofzszas időre tsupa szabad akarat szerint ne halasztassanak.

A mi a' másodikat, ugy-mint: a' Nem engedelmeskedés Jussát illeti: Hazánk Törvénye sok helyeken mondja, hogy haza Törvénye ellen ki adott Parantsolatoknak engedelmeskedni nem kell, sőt azoknak a' Törvény Székeknél félre kell tétetnie; az utobbszori Uralkodás allatt annyira ment a' dolog, hogy a' Királyi Méltóságának meg-bántásáról vádoltatnék, valaki a' fundamentumos Törvények, szabadságok, és Prærogatívák ellen készült parantsolatoknak nem engedelmeskednék. Es találtattanak olyanok, a' kik veszedelmes tanátsaikkal a' Fejedelmnel elhíttetni kívánták, hogy az ilyeneknek büntetési kerefét alá kellenék jöniek. Annakokáért magunk kárán tanulván szükségesnek tartottuk ezt a' Törvénynek, és a' Személyeknek bátorságára fel-tenni, annál inkább mivel a' jó Fejedelmeknek Méltósága nagyobbban meg-bántódik akkor, a' midőn törvénytelen parantsolatokra elhite.

hitettetik, mint ha igaz móddal az olly parantsolatokban Nékie nem engedelmeskednek. E' mellett a' Királynak hatalma, melyet mind a' Törvény, mind az ahoz köttetett erő óltalmaznak, a' vakmerő bátorság ellen eléggé megvagyon erősítve. A' Haza lakossáinak pedig kik a' közönséges bátorságra nézve Gyűltenek Társaságokban, igen szükséges arra vigyázni hogy igazságtalanúl ne háborgattassanak.

Az Ország belső alkotványát bátorságban tartó eszközökhöz mellyek a' Diplómában vannak, hozzá akartuk még tenni azon Törvényeinknek - is értelmét, mellyek a' Magyar Országhoz tartozó mind régulázott, mind pedig Széllybéli Katonaság iránt szóllanak. Hogy a' Fő Hadi Tanátshoz, és a' Hadi Seregeknél lévő Tíztségekhez, nem külömben a' Széllly Helyekre Született Magyarok állittassanak; a' Fő Hadi Tanáts, a' Seregek és Századok Kormányozói, nem tsak Felsőgedhez hanem az Ország Törvényeihez-is hiveséggel tartozzanak; és a' Katona, az Ország Törvénye és belső alkotmánya ellen való szolgálatra soha ne fordittassék.

Ezen tikkellyt mindazáltal szántszándékkal halasztottuk, hogy a' Diplómában tsak ezután rételessék-bé. Egyedül tsak a' Felsőgedhez vonzó tisztelettől vífeltetvén, ne hogy vagy Felsőgedben leg-kisebb kétségeskedés indúllyon, vagy mi azt láttassunk mutani (melly távól vagy) mintha Felsőgedhez bizodalimunk nem
vól-

vólua. Azonban ezen mi kívánságunk igallág. Meg-vagynak ugyan-is azon Törvények mellyek azt kívánnják, hogy a' Fő Hadi Vezérségre, és a' Fő Tifztségekre született Magyarok tétessenek. Sőt az igallság és a' Nemzetnek bétülete-is azt kívánja: ugyan-is a' régulázott Katona a' Porta szám szerint álitani szokott Katona helyett hozatott-bé, és annak fizetésére adatik adó Magyar Országtól; a' Szély helyek-is az Ország Földéhez tartoznak. Mely szerint Gyalázattýára láttatik szolgálni a' Nemzetnek, és méltó fájdalmat okozhat, hogy a' midön a' Magyar Nemzet a' hadi virtusról mindenkor nevezetes vólt, és a' Vitézség a' Magyar Nemzetnek főképpen tulajdona: még-is a' Magyar Seregnél igen kevés Hazafiai viselnek Tifztségeket. Melly hiányosság a' köz Katonáság által végben vijendő hadi dolgokban nem kitsiny akadállyra vagyon. Ugyan-is a' Nyelvet nem tudó Tifzt a' Köz Népnél szeretetit és bizodalját oly könnyen meg-nem nyerheti, a' Parantsolatokat tífztán nem magyarázhatja, és a' midön szükséges vólua, szóbeli biztatás által szívet nékie nem adhat. Hogy pedig a' Katona az Ország Törvényes alkotmányához hittel köteles légyen a' Decretumban bé irt esküvésnek formája bizonyította. Semmit lenem vélsen ez a' Királyi Méltóságból, mert önnön maga ez a' Méltóság a' Törvényen fundáltatik; nem gyengíti a' Katonai fenytéknek rendit, mert a' Katona a' maga Tifztye parantsolattýának, mind a' ketten pedig a' Felséged

ha-

hatalmának alája vannak vetve. Sőt fokkal inkább meg-bántatnék a' Felsőged Méltósága akkor, a' midőn akármedly távólról való félelem vagy kétségeskedés által, attól lehetne tartani, hogy a' Katona az Ország Törvényes alkotványa vagy határai ellen fordítottatnék. Soha-is azt a' jó Fejedelem nem tselekszi, és a' Hazafianak - is keservelebben nem eshetik, mintha azt tapasztalják, hogy azon erő, mellyet a' magok és az Ország törvényes alkotványának védelmezésére adtanak által a' Királynak, magok ellen fordittatik. Ezt közelebb múlt Uralkodás alatt szívünk nagy fájdalomával tapasztaltuk, mert a' mit törvényesen kívánni nem lehetett, az fegyveres Katonák által ki-sajtoltatott. Midőn annakokáért mind az igazság, mind a' köz bátorság, és a' mi tsendességünk-is azt kívánnyá; a' Katonai belső rend tartás-is meg-nem háborítottatik, a' Felsőged Jussaiból, és hatalmából - is semmi el-nem vétetődik; e' mellett a' Felsőged igazságáról, és más Királyi Jelellégeiről olly hiedelemmel vagyunk, valamillyennel a' leg-jobb Fejedelem iránt lehetünk; minden félelmet lévén és még tsak tsupán a' maradván meg bennünk, ne hogy Felsőgedet azzal hogy féltünk volna, meg-bántsuk, Felsőgedet mély alázatos-sággal kérjük méltóztassék a' Katonaságról írott Articulusst mellyet különöfön ide zárunk, a' Diplomában bé-tétetni, és így a' szorosabb vizont bizodalmat (melly ugyan a' mi részünkről egész, és tökéletes) fel-indítani és meg-erősíteni: (a' többi következik)

Spanyol Ország.

Az Augustusnak 16 - kán *Madridban* kezdült nagy tűz három egész Napot tartott, és minekutánna meg - betsülhetetlen károkat okozott volna 19 - kén estve meg - öltatott. A Király azoknak számára a' kiknek Házaik el - égtének, és lak helynélkül maradtanak, maga lak helyeket adott, és élelmekre segítséget.

Ezen veszedelmén kívül más szerentsétlenség - is találta Spanyol Országot, ugyan - is a' Marókai Ifjú Tsászár nem akar olly békekeszes indúlatokkal lenni a' Spanyol Udvarhoz mint az Attya vólt. Igen rúttól bánt maga Udvara Népe közzül azokkal kik hajlandók voltak a barátság - nak a' Spanyol Udvarral további fenn tartására. Mivel a' mostani környül állásokban a' Spanyol Udvar ellevségeit éppen nem kívánván szaporítani nagy ajándékokat küldött az említett Tsászárnak, mellyekkel barátságát továbbra is meg - nyerhesse meg - látjuk a' követtségnek kimenetele miként lesz?

Orosz Ország.

Ritka dolog hogy valaki jó akarójának igyekezetét el - ne fogadja a' ki peres Tárlával leendő meg - békeltetésekben szolgálattát ajánlja. Még is meg - történik: a' Prussiai Király igen jó szível szeretné békekeséget eszközölni a' Török Porta és az Orosz Tsászárné között 's eme még - is közben járását el - fogadni nem akarja. Azt felelte ugyan - is a' Tsászárné a' Prussiai Kö-

vetnek a' midőn a' Reichenbachi Végezés közöltetett volna: hogy maga akarja minden idegen közben -járás nélkül a' Portával a' dolgát elvégezni, és Szabadságában áll folytatni a' hadakozást vagy békefséget kötni a' mint tesszik. A' Gazda Ember -is ilyen formán gondolkodott vőlt az Æsopus meséjében, midőn a' Menyét Szolgálatyát ajánlya vala hogy az egerektől házat meg -tiszttitya. Semmiképpen ugyan-is nem akará el-hinni a' szegény Gazda hogy az ő javára tselekedné ezt a' Menyét, hanem inkább hogy hizlalná magát az egerekkel. *Faceres hoc si Causa mea gratum esset.* Ezen hideg válaszsza a' Tzárnénak egészen más forditást térszen a' dologban. Es ujj háborúnak fellegeit hozza Európának egére, mellynek már szintén egész fel tisztulását remélyák vala. Igen sok Orosz Seregek kezdettenek már-is Livorna szélein tsoporozni; más felől pedig a' Prussusnak 25-ezer Emberből álló tábora mégyen Lengyel Országgon keresztül Litvániának széleire, és egyben kötvén magát Prussiai Fő Vezér *Uffedom* Hadi Seregével az Uralkodó *Brunsviki* Főjedeleimnek Vezérlése alatt, 80, ezer Emberből álló Hadi Test igyekezik, Az Orosz Tsászárnéval azt elhitetni a' leg-hathatósabb okokkal, melly szükséges légyen nékie el-fogadni a' Prussiai Királynak jó szándékát és közben járását. —
